

TEMAVEILEDNING

Mal for sikkerhets- rapport etter storulykke- forskriften

Koordineringsgruppen for
storulykeforskriften

Utgitt av: Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) 2015

ISBN: 978-82-7768-362-1 (PDF)

Omslagsfoto: Colourbox

Grafisk produksjon: Erik Tanche Nilssen AS, Skien

Om sikkerhetsrapport.....	2
Innledende kommentarer om mal for sikkerhetsrapport.....	2
Generelle prinsipper for sikkerhetsrapporter	3
Sikkerhetsrapportens struktur og innhold.....	4
Vedlegg.....	11

OM SIKKERHETSRAPPORT

- Dette er en rapport som skal utarbeides av de virksomhetene som er underlagt forskrift av 3. juni 2016 nr. 569 om tiltak for å forebygge og begrense konsekvensene av storulykker i virksomheter der farlige kjemikalier forekommer (storulykkeforskriften) på grunn av kjemikaliemengder etter grensene oppgitt i Vedlegg I, del 1 og 2, **kolonne 3**.
- Kravene til en sikkerhetsrapport er gitt i **§ 9** og i **vedlegg II** og **III** i storulykkeforskriften. Ytterligere informasjon finnes i veiledningen.
- Alle rapportpliktige storulykkevirksomheter skal sende sikkerhetsrapport til DSB v/koordineringsgruppens sekretariat (postmottak@dsb.no)
 - for nye virksomheter: innen rimelig tid før bygging eller drift påbegynnes
 - for eksisterende virksomheter skal rapporten oppdateres og revideres minst hvert 5. år, eller på virksomhetens initiativ eller etter krav til myndighetene dersom det er fremkommet nye opplysninger eller ny kunnskap om sikkerhetsspørsmål.
- Etter Seveso III-direktivets artikkel 9 skal myndighetene innen rimelig tid etter innsending av rapport kommunisere sin konklusjon av vurderingen av rapporten, og hvis nødvendig be om mer informasjon.
- Saksbehandlingspraksis hos storulykkemyndighetene er som følger:
 - DSB ved koordineringsgruppens sekretariat fordeler rapportene til de andre myndighetene med frist for tilbakemelding
 - alle berørte myndigheter gir sine kommentarer til DSB
 - utkast til svarbrev som går på høring til alle myndighetene utarbeides av koordineringsgruppens sekretariat
 - virksomhetene mottar en samlet tilbakemelding på sikkerhetsrapporten med eventuelle kommentarer og eventuell frist for innsending av revidert rapport

INNLEDENDE KOMMENTARER OM MAL FOR SIKKERHETSRAPPORT

Denne malen for sikkerhetsrapport er utarbeidet for å lette virksomhetenes arbeid med sikkerhetsrapporten. Myndighetenes målsetning med malen er at det skal bli lettere for virksomhetene å forstå hva som forventes av en sikkerhetsrapport, og hvordan den bør bygges opp. Malen er ment å bidra til at alle krav til innholdet i sikkerhetsrapporten kommer med ved første innsending, og vil forhåpentlig bidra til kortere saksbehandlingstid og mindre «ompuss».

Malen må leses i sammenheng med forskrift og veiledning, som gir mer utfyllende beskrivelser av forventninger til innholdet. Under hvert kapittel i malen er det gitt en henvisning til relevant punkt i veiledningen. Forskrifts- og veiledningstekst for § 9, vedlegg II og vedlegg III ligger til slutt i denne temaveiledningen.

Sikkerhetsrapporten utarbeides både for å dokumentere overfor myndighetene og samfunnet for øvrig hvordan virksomheten arbeider systematisk for å sikre at den har truffet alle nødvendige tiltak for å forebygge og begrense konsekvensene av storulykker.

For virksomheter som leverer sikkerhetsrapport er det viktig å huske på at rapporten har flere målgrupper:

- **virksomheten selv** – for å skaffe seg oversikt og til bruk i informasjon og opplæring av ansatte og innleide
- **tilsynsmyndighetene** for å dokumentere at forskriftens krav oppfylles
- **lokale og regionale myndigheter** innen arealplanlegging og beredskap
- **andre** som (er interessert i virksomhetens aktivitet. Ofte naboer, media etc.

I samsvar med Seveso III-direktivets krav, og offentleglova er sikkerhetsrapportene som hovedregel offentlige dokumenter. Virksomhetene må derfor nøye tenke gjennom hva slags informasjon som legges inn i rapporten. Dersom virksomheten mener at noe av den informasjonen skal inngå i rapporten må unntas offentligheten av forretningsmessige eller sikringsmessige hensyn, må virksomheten utarbeide to versjoner av rapporten, én som er for myndighetene og én som er for offentligheten.

Myndighetene bruker sikkerhetsrapportene aktivt ved tilsyn, og i annen kontakt med virksomhetene. Det er derfor viktig at sikkerhetsrapportene oppdateres ved endringer i virksomhetene som kan ha betydelig innvirkning på risiko for storulykker.

Utfyllende informasjon finnes i veiledningen til forskriften, se vedlegg side 11.

GENERELLE PRINSIPPER FOR SIKKERHETSRAPPORTER

- Dokumentasjonsnivået i sikkerhetsrapporten skal være proporsjonalt med virksomhetens art, risiko, størrelse og kompleksitet.
- Utarbeidelsen er virksomhetens eneansvar, myndighetene har intet ansvar for innholdet.
- Rapporten bør ha en oppsummerende karakter og informasjonen som gis bør være relatert til fare for storulykker, og informasjonen må være tilstrekkelig til å demonstrere for myndighetene at kravene (i forskriften) møtes.

SIKKERHETSRAPPORTENS STRUKTUR OG INNHOLD

Alle sikkerhetsrapporter bør ha en forside hvor følgende fremkommer:

- At dokumentet er en sikkerhetsrapport for virksomhet NN
- Virksomhetens navn og adresse
- Dato for utarbeidelse av rapporten og hvilken versjon/revisjon av rapporten dette er
- Informasjon om hvem som har utarbeidet sikkerhetsrapporten
 - navn på den i virksomheten som er ansvarlig for rapporten
 - navn på eksterne bidragsyttere (firma eller enkeltperson)

Alle sikkerhetsrapporter bør også ha en innholdsfortegnelse, for eksempel slik som vist i figur 1.

01	Generell innledning	8
02	Virksomheten og omgivelsene	8
03	Anlegget og kjemikaliene	9
04	Identifikasjon og analyse av risiko for storulykke	10
05	Forebyggende tiltak	11
06	Konsekvensreducerende tiltak	11
07	Styringssystem	12

FIGUR 1. Eksempel på en sikkerhetsrapports innholdsfortegnelse.

01 GENERELL INNLEDNING

Her beskrives

- Kort innledende informasjon om virksomheten:
 - beskriv virksomhetens aktivitet med 2-3 setninger
 - navnet på hovedvirksomheten eventuell lokal virksomhet med besøksadresse, postadresse og e-postadresse
 - stillingsbetegnelse for personer som har ansvar for virksomheten(e).
- Kort redegjørelse for hvilke(t) kjemikalie(r) som forårsaker at virksomheten er omfattet av storulykkeforskriften.
- Kort informasjon om virksomhetens samtykker og tillatelser fra storulykkemyndighetene.
- Bakgrunn for revisjon av sikkerhetsrapporten dersom det er en oppdatering av en tidligere rapport.
- Oversikt over forkortelser brukt i rapporten og hva disse står for.

02 VIRKSOMHETEN OG OMGIVELSENE

Dette kapittelet er ment å dekke forskriftens vedlegg II nr 2 og § 9 første ledd bokstav g. Veiledningen til forskriften beskriver nærmere forventninger til innholdet.

Her beskrives

- Hovedaktiviteter, eierforhold, organisering og virksomhetens historikk i korte trekk.
- Virksomhetens beliggenhet og omgivelser, med blant annet kart over området (med angitt målestokk), bilder, kartreferanse (fortrinnsvis som UTM-koordinater) og situasjonsplan som viser hvor de farlige kjemikaliene befinner seg og hvor arbeid med disse forekommer.
- Meteorologiske, geologiske og hydrografiske data for området.
- Anlegg og andre aktiviteter i virksomheten som kan utgjøre en risiko for storulykker, uten å gå i detalj slik det forventes i kapittel 3.
- Nabovirksomheter, områder, sårbar natur og aktiviteter utenfor virksomheten som antas å kunne bli berørt av en storulykke i virksomheten (bør også markeres i kart og med oppgitt avstander til disse).
- Nabovirksomheter, områder, aktiviteter og naturhendelser som antas å kunne bidra til en storulykke (bør også markeres i kart og med oppgitt avstander til disse).
- Den informasjon som er gitt til berørte parter i henhold til vedlegg V, og opplysninger om hvordan informasjonen er distribuert.
- Sikkerhetsrapporten skal gi en beskrivelse av hvordan lokale arealplanmyndigheter er meddelt tilstrekkelige opplysninger for å kunne ta beslutning om plassering av nye eller utvikling av eksisterende aktiviteter nær virksomheten, ref. forskriftens § 9 første ledd bokstav g og tilhørende veiledning. Det anbefales at denne beskrivelsen tas inn i kapittel 2. Beskrivelsen bør inkludere angivelse av etablerte arealmessige begrensninger i form av for eksempel hensynssoner.

03 ANLEGGET OG KJEMIKALIENE

Dette kapittelet er ment å dekke forskriftens vedlegg II nr 3. Veiledningen til forskriften beskriver nærmere forventninger til innholdet.

Her beskrives:

- Aktiviteter, prosesser, driftsmetoder og produksjonsformer i de deler av virksomheten som kan ha betydning for storulykkerisikoen.
- De farlige kjemikaliene som kan forårsake eller øke storulykkerisikoen. Hvert av kjemikaliene skal dokumenteres med sikkerhetsdatablad eller annen beskrivelse med tilsvarende opplysninger. Beskrivelsen skal:
 - identifisere de farlige kjemikaliene med kjemisk navn, CAS-nummer og navn i IUPAC-nomenklaturen. Eksplosive varer kan eventuelt identifiseres med UN-nummer med farekode
 - beskrive kjemikalienes fysiske, kjemiske og toksikologiske egenskaper og angi både akutte og senvirkninger for mennesker, miljø og materielle verdier.
 - kjemikalienes fysiske eller kjemiske egenskaper ved normale driftsforhold, påregnelige variasjoner i driften og forutsigbare ulykkesforhold.
 - angi i **tonn** den største mengde av farlige kjemikalier som kan forekomme i virksomheten (maksimum lagringskapasitet). Merk at det for LPG og LNG er særskilte bestemmelser for mengder basert på tankens volum.
- Det er en fordel at sikkerhetsrapporten også inneholder en tabell som gir oversikt over kjemikaliene, se eksempel i tabellen nedenfor.
- Virksomhetens eventuelle planlagte aktiviteter for nye aktiviteter som omfatter håndtering av farlige kjemikalier, eller endringer i nåværende aktiviteter.

Stoffnavn eller gruppe stoffer CAS nummer	Fareklasse	Fare-setning (H-setning)	Fysisk tilstand, karakteristika	Lag-rings-måte	Maks. mengde som kan lagres (tonn)	Summe-rings-regel ihht vedlegg I, merknad 4 for vurdering av §6	Summe-rings-regel ihht vedlegg I, merknad 4 for vurdering av §9
Kadmium-cyanid 542-83-6	Akutt giftig kategori 1 Akutt giftig kategori 2 Akutt giftig kategori 2 Kreftfremkallende kategori 2 STOT RE 2 Farlig for vannmiljøet akutt kategori 1 Farlig for vannmiljøet kronisk kategori 1	H310 H300 H330 H351 H373 H400 H410	Væske	Tank	20,0	4,0	1,0

TABELL 1. Tabellen ovenfor er en god måte å presentere de farlige kjemikaliene i virksomheten på.

04 IDENTIFIKASJON OG ANALYSE AV RISIKO FOR STORULYKKE

Dette kapitlet er ment å dekke forskriftens vedlegg II nr 4 og § 9 første ledd bokstav d. Veiledningen til forskriften beskriver nærmere forventninger til innholdet.

Virksomheten skal i dette kapitlet dokumentere at det er vurdert risiko for mennesker, miljø og materielle verdier. Et av hovedelementene i en sikkerhetsrapport er beskrivelsen av scenarioer for storulykker for den enkelte virksomhet. Det forventes at alle virksomheter som er underlagt storulykkeforskriften har identifisert storulykkescenarioer. Disse skal danne grunnlag for identifikasjon av nødvendige forebyggende og konsekvensreducerende tiltak, og virksomheten skal gjennom sikkerhetsrapporten dokumentere at tiltakene er tilstrekkelige. Beskrivelsen av scenarioene bør derfor være strukturert og det bør fremkomme tydelig samsvar mellom scenarioer/hendelser og iverksatte tiltak. Nærmere beskrivelse av tiltakene anbefales gitt i sikkerhetsrapportens kap. 5 og 6. Scenariobeskrivelsene skal også brukes til å utarbeide beslutninger innen ekstern beredskapsplanlegging og arealplanlegging.

Her beskrives:

- Oversikt over gjennomførte risikovurderinger og eventuelle andre grunnlagsdokumenter som legges til grunn for identifikasjon og beskrivelse av scenarioene for storulykke.
- Potensielle kilder til storulykker og under hvilke forhold en slik ulykke vil kunne oppstå.
- Detaljerte scenarioer for storulykke, inkludert en oversikt over de årsaker eller hendelser som kan bidra til å utløse hvert av scenarioene. Beskrivelsen skal omfatte både interne og eksterne forhold som kan øke sannsynligheten for at en hendelse skjer eller øke konsekvensene av en hendelse, herunder dominoeffekter, påvirkning fra andre foretak som ikke omfattes av forskriften og naturforårsakede hendelser som for eksempel skred, flom eller jordskjelv. Beskrivelsen skal også inneholde en bekreftelse på at hendelser relatert til vilde handlinger/ skadeverk som for eksempel tyveri, sabotasje og terror er vurdert.
- Vurdering av sannsynligheten for at hvert av storulykkescenarioene kan oppstå.
- Vurdering av mulige konsekvenser (skade eller ulempe) for, mennesker, miljø, materielle verdier og viktige samfunnsfunksjoner. Dette skal inkludere beskrivelse av omfang, varighet og alvorlighetsgrad av de identifiserte storulykkescenarioene. For å understøtte beskrivelsen av konsekvensene vedlegges kart, bilder eller tilsvarende, som viser hvilke områder som vil kunne bli berørt.
- Tidligere ulykker og hendelser (nasjonalt og internasjonalt) hvor de samme farlige kjemikalier eller prosesser har vært involvert, med oversikt over erfaringer etter ulykken og tiltak som ble iverksatt eller ble vurdert iverksatt for å unngå gjentagelse.

05 FOREBYGGENDE TILTAK

Dette kapitlet er ment å dekke forskriftens vedlegg II nr 5 og deler av § 9 første ledd bokstav a, c og d. Veiledningen til forskriften beskriver nærmere forventninger til innholdet.

Kapitlet bør beskrive alle nødvendige tiltak som er gjennomført for å forebygge at storulykker inntreffer. Beskrivelsen må omfatte både organisatoriske, tekniske og driftsmessige barrierer.

06 KONSEKVENSREDUSERENDE TILTAK

Dette kapitlet er ment å dekke forskriftens vedlegg II nr 6 og § 9 første ledd bokstav e og f. Veiledningen til forskriften beskriver nærmere forventninger til innholdet.

Her beskrives:

- Organisatoriske, tekniske og driftsmessige barrierer som er etablert i virksomheten for å begrense konsekvenser av storulykker.
- At det er utarbeidet intern beredskapsplan.
- Detaljert om:
 - beredskapsorganisasjonen, inkludert organisasjonskart, ansvar- og rollefordeling, bemanning og vaktrutiner
 - varslingsrutiner for alt personell i virksomheten og gjennomføring av beredskapstiltak
 - interne personell- og materiellressurser som kan mobiliseres
 - eksterne personell- og materiellressurser som kan mobiliseres. Dette omfatter både offentlige ressurser som vil bistå, og private som det er inngått avtale med.

I tillegg, bekreftelse av at nødvendig informasjon er sendt relevante nød- og beredskapsetater som grunnlag for å utforme eksterne beredskapsplaner, og gis en beskrivelse av hvordan beredskap er kommunisert, samordnet og øvet med eksterne ressurser.

07 STYRINGSSYSTEM

Dette kapitlet er ment å dekke forskriftens vedlegg II nr 1, vedlegg III og § 9 første ledd bokstav a. Veiledningen til forskriften beskriver nærmere forventninger til innholdet.

Her beskrives virksomhetens styringssystem og godtgjør at virksomheten har konkrete rutiner og prosedyrer som dekker de punkter som er nevnt i vedlegg III. Styringssystemet skal ikke innsendes i sin helhet, men enkelte sentrale prosedyrer kan sendes inn dersom virksomheten finner dette nødvendig.

Følgende elementer i styringssystemet skal omfattes av beskrivelsen:

- Virksomhetens strategi for forebygging og begrenning av storulykker, jf. § 7. Forskriften krever ikke at denne skal sendes inn, men kan om ønskelig vedlegges.
- Virksomhetens organisasjon og personell:
 - oversikt over organisasjonen, oppgaver og ansvarsområder for det personellet – både egne ansatte, innleide og underleverandører – som skal forebygge og begrense storulykker på alle nivåer i organisasjonen
 - identifikasjon av dette personellets opplæringsbehov og gjennomføring av nødvendig opplæring
 - tiltak for å øke bevisstheten om betydningen av kontinuerlige forbedringer
 - hvordan personellet involveres i punktene ovenfor
- Virksomhetens arbeid med identifikasjon og vurdering av risiko for storulykke:
 - prosedyre for å identifisere, vurdere sannsynlighet for og konsekvens av mulige storulykker ved normal og unormal drift. Minstekrav til denne prosedyren er at den skal beskrive planlegging, gjennomføring og hvordan resultatene fra risikovurderingene brukes i storulykkearbeidet. Virksomhetens risikoakseptkriterier bør også fremgå av beskrivelsen.
- Hva slags prosedyrer og instruksjoner virksomheten har etablert for å ivareta både menneskelige, tekniske og organisatoriske forhold relatert til sikker drift av anlegget, herunder for eksempel tilstandskontroll og vedlikehold av anlegg, arbeidstillatelser, prosesser og utstyr samt håndtering av alarmer og midlertidig driftsstans. Her skal det også beskrives hvordan virksomheten sørger for at det tas hensyn til beste praksis for å:
 - overvåke og kontrollere driften og anleggets tilstand for å unngå systemsvikt
 - håndtere risiko forbundet med økende alder på utstyret i virksomheten

- Hvordan virksomheten sørger for tilfredsstillende styring av endringer, og hva slags prosedyrer og instruksjoner som er implementert for å planlegge, gjennomføre og dokumentere alle typer endringer i storulykkevirksomheten. Dette omfatter både endringer i organisasjon og bemanning, eksisterende anlegg og prosesser, og utforming av nye anlegg og prosesser.
- Virksomhetens systematiske arbeid med beredskapsplanlegging, og en beskrivelse av hva slags prosedyrer og instruksjoner som er etablert for å for å
 - identifisere relevante storulykkescenarioer gjennom systematisk analyse
 - utarbeide, vedlikeholde, øve og teste beredskapsplaner for å møte slike situasjoner
- Hvordan virksomheten gjennom eget tilsyn jevnlig evaluerer iverksetting og bruk av styringssystemet, målsetninger, prosedyrer og instruksjoner samt plan for forebygging og begrenning av storulykker. Evalueringen skal inkludere rutiner for å iverksette korrigerende tiltak ved avdekking av avvik. Prosedyrer og instruksjoner skal omfatte virksomhetens system for:
 - intern og ekstern rapportering av storulykker eller nestenulykker
 - gransking og oppfølging av hendelser, også med bakgrunn i erfaringer fra tidligere hendelser
- Ledelsens gjennomgåelse – det skal redegjøres for hvordan ledelsen gjennomfører, analyserer, iverksetter nødvendige korrigerende tiltak og dokumenterer sin systematiske overvåking av styringssystemet og strategi for forebygging og begrenning av storulykker, for å sikre at styringssystemet og strategien er egnet og fungerer som forutsatt og at de oppdateres ved behov.

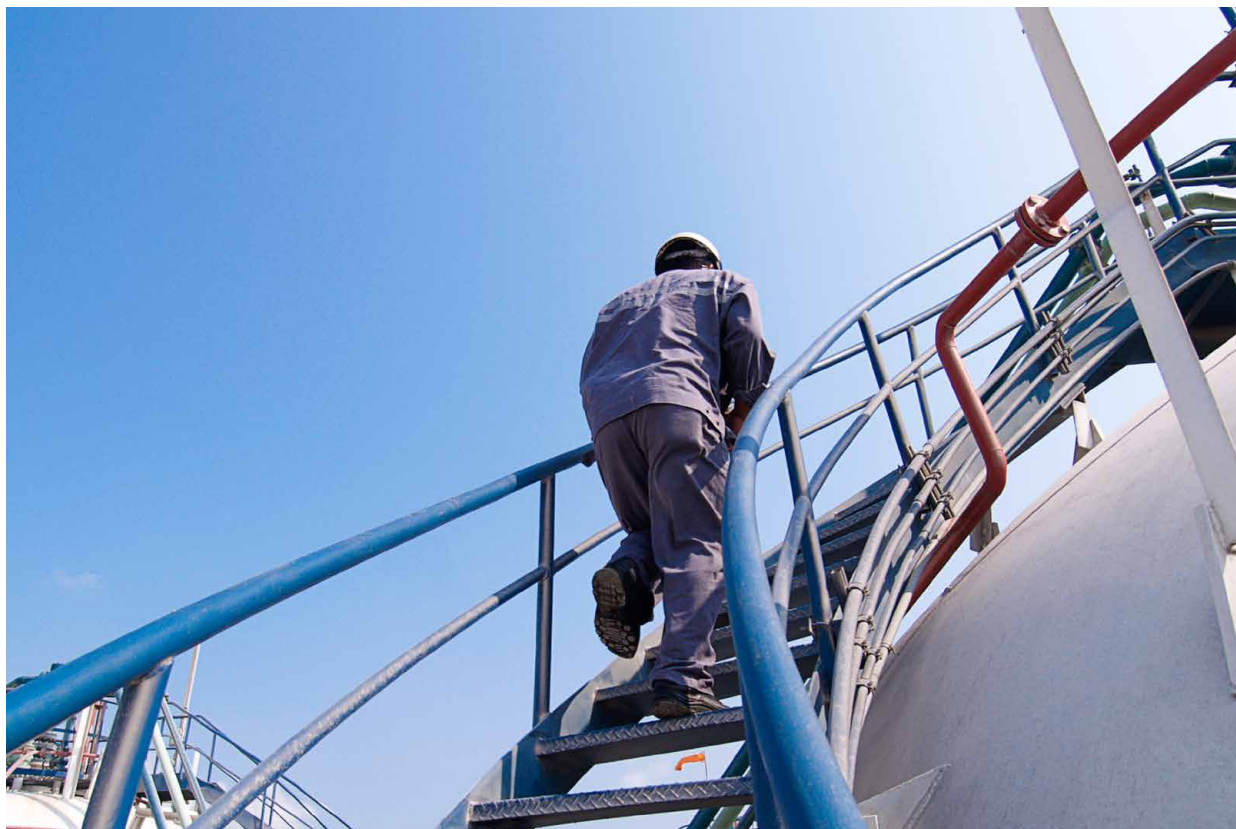

Foto: Colourbox

VEDLEGG: TEKST FRA FORSKRIFT OG VEILEDNING § 9, VEDLEGG II OG VEDLEGG III

FORSKRIFT	§ 9 SIKKERHETSRAPPORT <p>Den ansvarlige for sikkerhetsrapportpliktig storulykkevirksomhet skal utarbeide sikkerhetsrapport for å dokumentere at:</p> <ol style="list-style-type: none">bestemmelsene i § 4 er oppfylt,mulige scenarioer og risiko for storulykke er identifisert,nødvendige tiltak er gjennomført for å redusere sannsynligheten for at storulykker inntreffer og for å begrense konsekvensene for mennesker, miljø og materielle verdier,tilstrekkelig sikkerhet og pålitelighet er innarbeidet i planlegging, bygging, drift og vedlikehold av anlegg og infrastruktur som kan ha betydning for risikoen for storulykke,det er utarbeidet intern beredskapsplan,tilstrekkelige opplysninger er sendt relevante nød- og beredskapssetater og kommunen som grunnlag for å utforme eksterne beredskapsplaner, ogarealplanmyndighetene er meddelt tilstrekkelige opplysninger for å kunne ta beslutning om plassering av nye eller utvikling av eksisterende aktiviteter nær virksomheten. <p>Sikkerhetsrapporten skal minst inneholde alle opplysningene angitt i § 6 første ledd, vedlegg II og vedlegg III.</p> <p>Den skal navngi eventuelle eksterne bidragsyttere som har vært med på å utarbeide rapporten.</p> <p>Sikkerhetsrapporten skal sendes Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap i rimelig tid før det tas farlige kjemikalier inn på anlegget, eller type eller mengde farlige kjemikalier endres slik at virksomheten blir sikkerhetsrapportpliktig.</p> <p>Sikkerhetsrapporten skal gjennomgås og om nødvendig oppdateres:</p> <ol style="list-style-type: none">minst hvert femte år,på virksomhetens initiativ, eller etter krav fra tilsynsmyndighetene dersom det er fremkommet nye opplysninger eller ny kunnskap om risiko og risikostyring, ogsnarest etter en storulykke eller tilløp til en storulykke. <p>Sikkerhetsrapporten skal sendes Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap så snart den er oppdatert, og uansett hvert femte år.</p>
VEILEDNING	TIL § 9 SIKKERHETSRAPPORT <p>Sikkerhetsrapporten skal beskrive virksomheten og det systematiske arbeidet for å forebygge og begrense konsekvensene av storulykker på en slik måte at tilsynsmyndighetene kan se at kravene i §§ 4, 6, 7, 8, 9, 11 og 12 samt vedleggene II, III og IV er ivaretatt. Den ansvarlige skal gi en beskrivelse av relevante prosedyrer, rutiner, risikoanalyser, beredskapsplaner osv., men disse dokumentene skal ikke innsendes i sin helhet. Sikkerhetsrapporten skal gi en så fullstendig beskrivelse av de ulike tema som mulig. Dersom virksomheten ønsker å legge ved dokumenter fra sin internkontroll, bør slike vedlegg begrenses til det absolutt nødvendige.</p> <p>Kravene til innhold i sikkerhetsrapporten finnes en rekke steder i storulykkeforskriften. I veiledningsteksten for de enkelte paragrafer og vedlegg er det gitt en nærmere beskrivelse av hva som forventes beskrevet i de ulike deler av sikkerhetsrapporten.</p>

For å lette virksomhetenes arbeid med utarbeidelse av sikkerhetsrapport og myndighetenes gjennomgang av denne, er det utarbeidet en temaveiledning som angir hvordan en mulig oppbygging av en sikkerhetsrapport kan være. Hensikten er å sikre at alle tema som skal beskrives i sikkerhetsrapporten kommer med.

Til første ledd:

Til bokstav a)

Se veiledning til § 4.

Til bokstav b)

Sikkerhetsrapporten skal inneholde en kortfattet beskrivelse av aktuelle scenarier for storulykke i virksomheten med konsekvenser for mennesker, miljø og materielle verdier. De identifiserte storulykkescenarioene, konsekvensene av disse og sannsynligheten for at de oppstår, samt de identifiserte initierende hendelsene skal dokumenteres slik at de kan brukes til å utarbeide grunnlag for blant annet intern og ekstern beredskapsplanlegging og arealplanlegging. Se også vedlegg II nr. 4 og veiledning til denne.

Til bokstav c)

Dette skal omfatte tiltak for å redusere sannsynligheten for at uønskede hendelser oppstår (forebygge) og tiltak for å begrense konsekvensene hvis uønskede hendelser inntreffer (skadebegrensende, beredskap). Tiltakene kan også deles inn i organisatoriske (prosedyrer, opplæring, organisering) og tekniske/fysiske tiltak. En nærmere beskrivelse av slike tiltak er gitt i vedlegg II, nr. 5 og 6 og veiledningen til disse.

Til bokstav d)

Sikkerhetsrapporten skal beskrive hvilke valg virksomheten har gjort for å ivareta tilstrekkelig sikkerhet og pålitelighet.

Til bokstav e)

Virksomheten skal i sikkerhetsrapporten bekrefte at intern beredskapsplan er utarbeidet. Se også vedlegg II nr. 6 og veiledning til denne.

Til bokstav f)

Virksomheten skal i sikkerhetsrapporten bekrefte at tilstrekkelig informasjon er sendt relevante nød- og beredskapssetater og kommunen som grunnlag for å utforme eksterne beredskapsplaner. Dette er viktig for å sikre at det blir utarbeidet eksterne beredskapsplaner som ivaretar håndtering av identifiserte scenarier i storulykkevirksomheter. Se også veiledningen til § 11 for utdyping av dette.

Til bokstav g)

For å sikre en forsvarlig utvikling i arealbruk rundt storulykkevirksomheten, er det viktig å etablere en dialog mellom arealplanmyndighet og virksomhet. Arealplanmyndighet er normalt kommunen, men også fylkeskommunen eller statlige etater kan være aktuelle. Opplysningene som oversendes arealplanmyndighetene bør inkludere virksomhetens navn, adresse, kartreferanse, hvilke kjemikalier som oppbevares og deres egenskaper, risiko for de ulike scenarioene med spesiell vekt på konsekvenser som kan inntreffe utenfor virksomhetens område. Virksomheten bør også beskrive og gi en vurdering av den risiko annen aktivitet i nærområdet kan bli utsatt for eller som kan påvirke storulykkerisikoen ved virksomheten. Slik annen aktivitet må inkludere nærliggende bedrifter, veier, jernbane, godsterminaler, flyplasser, kjøpesentre, barnehager, sykehjem osv. Virksomheten kan vurdere å oversende de deler av sikkerhetsrapporten som ivaretar den nødvendige informasjonen til arealplanmyndighetene, eventuelt at hele rapporten oversendes. Sikkerhetsrapporten skal dokumentere at denne informasjonen er meddelt arealplanmyndighetene.

Til andre ledd:

Sikkerhetsrapporten skal navngi relevante organisasjoner som har vært med på å utarbeide rapporten. Med relevante organisasjoner menes eksterne bidragsytere som for eksempel konsulenter.

Til tredje ledd:

Med begrepet rimelig tid menes at det skal sendes sikkerhetsrapport så snart virksomheten har oversikt over de opplysningene som skal inngå i denne. Hensynet bak bestemmelsen er å gi myndighetene tilstrekkelig tid til å vurdere risikoen ved virksomheten, blant annet om det foreligger fare for dominoeffekt. Rapporten behandles av alle aktuelle tilsynsmyndigheter, og virksomheten får en samlet tilbakemelding fra DSB. I vurderingen av hva som er rimelig tid, må det tas hensyn til at myndighetene trenger tid for saksbehandling av rapporten, og at nye anlegg skal ha mottatt en tilbakemelding fra myndighetene før anlegget settes i drift.

Til fjerde ledd:

Ved innsendelse av revidert rapport etter fjerde ledd bokstav a-c, forventes det at virksomheten sender en fullstendig rapport. Ved innsendelse av endret eller revidert sikkerhetsrapport til myndighetene, bør virksomhetene opplyse om endringer eller revideringer som er gjort i den nye sikkerhetsrapporten i forhold til den forrige og tydelig merke av disse i sikkerhetsrapporten.

Rapportpliktige virksomheter skal også oppdatere sikkerhetsrapporten når det skjer endringer i henhold til § 10. Selv om det ikke skjer endringer i virksomheten, skal sikkerhetsrapporten oppdateres minst hvert femte år. Den oppdaterte rapporten skal sendes DSB.

Til bokstav a)

Ingen utfyllende kommentarer.

Til bokstav b)

Ingen utfyllende kommentarer.

Til bokstav c)

Sikkerhetsrapporten skal oppdateres for å trekke lærdom av en storulykke som har skjedd og tilløp til storulykke. Tilløp til storulykke er uhell som under ubetydelig endrede omstendigheter kunne ha ført til en storulykke.

**MINSTEKRAV TIL OPPLYSNINGER I SIKKERHETSRAPPORTEN
OMHANDLET I § 9**

Sikkerhetsrapporten skal beskrive følgende:

1. Styringssystem

Virksomhetens systematiske arbeid for å forebygge storulykker og begrense mulige konsekvenser av slike ulykker. Opplysningene skal minst omfatte punktene angitt i vedlegg III.

2. Virksomheten og omgivelsene

- 2.1 Virksomheten, dens beliggenhet og omgivelser, med blant annet kart over området, bilder, kartreferanse og situasjonsplan som viser hvor de farlige kjemikaliene forekommer, samt meteorologiske, geologiske og hydrografiske data og om nødvendig, virksomhetens historikk.
- 2.2 Anlegg og aktiviteter i virksomheten som kan utgjøre en risiko for storulykker.
- 2.3 Nabovirksomheter, områder og aktiviteter som antas å kunne bidra til en storulykke.
- 2.4 Nabovirksomheter, områder og aktiviteter utenfor virksomheten som antas å kunne bli berørt av en storulykke.
- 2.5 Informasjon til berørte i henhold til vedlegg V, og opplysninger om hvordan informasjonen er distribuert.

3. Anlegget

- 3.1 Aktiviteter, prosesser, driftsmetoder og produksjonsformer i de deler av virksomheten som kan ha betydning for storulykkerisikoen.
- 3.2 De farlige kjemikaliene som kan forårsake eller øke storulykkerisikoen. Hvert av kjemikaliene skal dokumenteres med sikkerhetsdatablad eller annen beskrivelse med tilsvarende opplysninger. Beskrivelsen skal:
 - 3.2.1 identifisere de farlige kjemikaliene med kjemisk navn, CAS-nummer og navn i IUPAC-nomenklaturen. Eksplosive varer kan alternativt identifiseres med UN-nummer med farekode,
 - 3.2.2 angi den største mengde av farlige kjemikalier som kan forekomme, og
 - 3.2.3 beskrive kjemikalienes fysiske, kjemiske og toksikologiske egenskaper og angi både akutte virkninger og senvirkninger for mennesker, miljø og materielle verdier.
- 3.3 Kjemikalienes fysiske og kjemiske egenskaper ved normale driftsforhold, påregnelige variasjoner i driften og forutsigbare ulykkesforhold.

4. Identifikasjon og analyse av risiko for storulykke

- 4.1 Potensielle kilder til storulykker og under hvilke forhold en slik ulykke vil kunne oppstå.
- 4.2 Detaljerte scenarier for storulykke, inkludert en oversikt over de hendelser som kan bidra til å utløse hvert av scenarioene. Beskrivelsen skal omfatte både interne og eksterne forhold som kan medføre en risiko eller øke risikoen for en storulykke, herunder dominoeffekter, påvirkning fra andre foretak som ikke omfattes av forskriften og naturlige hendelser som for eksempel skred, flom eller jordskjelv. Beskrivelsen skal også inneholde en bekreftelse på at hendelser relatert til skadeverk er vurdert.
- 4.3 Vurdering av sannsynligheten for at hvert av storulykkescenarioene kan oppstå.
- 4.4 Vurdering av mulige konsekvenser, herunder omfang, varighet og alvorlighetsgrad, av de identifiserte storulykkescenarioene. I beskrivelsen av konsekvensene skal det legges ved kart, bilder eller tilsvarende, som viser områder som vil kunne bli berørt.
- 4.5 Tidligere ulykker og hendelser med de samme farlige kjemikalier eller prosesser, med oversikt over erfaringer etter ulykken og tiltak som ble iverksatt, eller ble vurdert iverksatt, for å unngå gjentagelse.

5. Forebyggende tiltak

Organisatoriske, tekniske og driftsmessige barrierer som er iverksatt for å forebygge storulykker.

6. Konsekvensreducerende tiltak

6.1 Organisatoriske, tekniske og driftsmessige barrierer som er etablert i virksomheten for å begrense konsekvenser av storulykker.

6.2 Detaljert beskrivelse av:

- 6.2.1 beredskapsorganisasjonen, inkludert organisasjonskart, ansvars- og rollefordeling, bemanning og vakrutiner,
- 6.2.2 varslingsrutiner for alt personell i virksomheten og gjennomføring av beredskapstiltak,
- 6.2.3 interne personell- og materiellressurser som kan mobiliseres, og
- 6.2.4 eksterne personell- og materiellressurser som kan mobiliseres.

VEILEDNING

TIL VEDLEGG II

Minstekrav til opplysninger i sikkerhetsrapporten omhandlet i § 9

Kravet om å utarbeide og sende inn en sikkerhetsrapport til tilsynsmyndighetene står i § 9 i forskriften. Vedlegg II utdyper og forklarer hvilken informasjon som skal inngå i sikkerhetsrapporten. Kravene til innhold i sikkerhetsrapporten inkluderer også opplysninger i henhold til § 6. På denne måten vil en fullstendig utfylt sikkerhetsrapport også ivareta kravene til melding etter § 6.

I beskrivelsen av virksomhetens systematiske arbeid for å forebygge og begrense konsekvensene av storulykker må opplysninger i henhold til vedlegg III beskrives.

For å lette virksomhetenes arbeid med utarbeidelse av sikkerhetsrapport og myndighetenes gjennomgang av denne, er det utarbeidet en temaveiledning som gir en mal for hvordan en sikkerhetsrapport kan bygges opp. Hensikten med temaveiledningen er å sikre at alle tema som skal beskrives i sikkerhetsrapporten, kommer med.

Til nr. 1 Styringssystem:

Virksomhetens styringssystem er grunnleggende for arbeidet med å forebygge og begrense konsekvensene av storulykker. Styringssystemet skal beskrives i sikkerhetsrapporten. Nærmere krav til styringssystemet er gitt i vedlegg III. Styringssystemet skal inngå i virksomhetens internkontroll slik dette er beskrevet i internkontrollforskriften. Tilsvarende gjelder for de storulykkevirksomhetene som er omfattet av styringsforskriften.

Til nr. 2 Virksomheten og omgivelsene:

Til nr. 2.1

Sikkerhetsrapporten må inkludere et topografisk kart der virksomheten, samt arealdisponering i nærliggende områder er tydelig angitt. Det vil si industri- og landbruksområder, bymessig bebyggelse, sårbare miljøområder, viktige bygninger som sykehus, skoler og andre virksomheter og infrastruktur som hovedveier, jernbane, flyplass, godsterminaler og havner. Adkomstveier til virksomheten bør også tydelig fremgå, samt rømningsveier fra virksomheten.

Kartreferanse skal fortrinnsvis oppgis som UTM-koordinater med sone angitt. Dersom virksomhetens kjemikalier er lokalisert til et bestemt område i virksomheten, bør denne lokaliseringen være angitt som kartreferanse. Dersom det er farlige kjemikalier spredt på hele anlegget, kan midtpunkt i virksomheten eller lokalisering av virksomhetens hovedport benyttes som kartreferanse.

Sikkerhetsrapporten skal også inneholde en situasjonsplan som skal vise hele virksomheten og dens tilhørende anlegg i hensiktsmessig målestokk. Tilhørende tegninger og/eller bilder av særskilte deler eller utstyr bør vises i tilpasset størrelse.

Situasjonsplanen bør vise virksomhetens anlegg og øvrige aktiviteter, inkludert:

- lagring og plassering av farlige kjemikalier og mengder lagret
- avstand mellom lagre for farlige kjemikalier
- plassering av anlegg (prosessinstallasjoner) og avstand mellom disse
- innbyrdes avstand mellom anleggenes hovedkomponenter
- støttesystemer
- rømningsveier i og fra anleggene
- kontrollrom og kontorer.

Virksomheten skal beskrive meteorologiske, geologiske, hydrologiske og hydrografiske forhold som er relevant for virksomhetens beliggenhet. Dette kan omfatte:

- maksimum og gjennomsnittlig nedbørsmengde
- registrert maksimum- /og minimumstemperatur
- lyn og torden
- luftfuktighet, tåke
- vindretning, vindstyrke
- geologiske omgivelser generelt
- grunnforhold og -type
- seismiske opplysninger
- risiko for flom, ras, skred eller andre naturskader.

Sikkerhetsrapporten bør også inneholde opplysninger om ytre miljøes sårbarhet som følge av storulykker, herunder:

- overflatevann og grunnvann
- vannkvalitet og bruk (drikkevann, vanningsanlegg)
- kyst-/og havmiljø
- forhold av spesiell miljømessig interesse (verneområder, sårbare økosystemer).

Miljødirektoratets Naturbase gir god informasjon om kartlagte naturverdier i Norge, se: <http://www.miljodirektoratet.no/no/Tjenester-og-verktoy/Database/Naturbase/>

Til nr. 2.2

Sikkerhetsrapporten må, i tillegg til en beskrivelse av anlegg og aktiviteter, klargjøre hvordan de forskjellige anlegg og systemer innen virksomheten er forbundet med, og påvirkes av, hverandre. Rapportens omfang må være i samsvar med virksomhetens risikobilde og omgivelsenes sårbarhet.

Til nr. 2.3 og nr. 2.4

Eksterne anlegg, aktiviteter og utbyggingsprosjekter kan utgjøre en fare for virksomheten eller bli påvirket av uhell i virksomheten. Sikkerhetsrapporten bør vise at mulig gjensidig påvirkning er vurdert og at risikoer er identifisert. Rapporten bør opplyse om:

- næringsaktiviteter utenfor virksomheten og avstand til disse
- begrensninger i virksomheten som følge av annen virksomhet
- samferdsel som for eksempel veier, jernbaner, vannveier, havner, flyplasser og godsterminaler
- naturskapt hendelser som for eksempel ras, storm eller flom som kan påvirke storulykkevirksomheten
- sårbare bygninger og offentlige områder som kan bli berørt av en storulykke og derved gi større konsekvenser ved en hendelse, for eksempel sykehus, skole, barnehage og idrettsarenaer
- sårbare naturområder som kan bli berørt av en storulykke.

Til nr. 2.5

Informasjonen til allmennheten om sikkerhetstiltak i henhold til § 12 og vedlegg V legges ved sikkerhetsrapporten og det gis i rapporten en beskrivelse av hvordan denne informasjonen er distribuert til dem som kan bli berørt. Det er ikke nødvendig å oppdatere sikkerhetsrapporten hver gang informasjonen til allmennheten er oppdatert, det er tilstrekkelig at oppdatert informasjon til allmennheten vedlegges når rapporten oppdateres av andre grunner.

Til nr. 3 Anlegget:

I denne delen av sikkerhetsrapporten forventes en mer detaljert beskrivelse av virksomhetens ulike aktiviteter, prosesser og produksjonsformer enn i punkt 2.1 og 2.2.

Til nr. 3.1

I beskrivelsen av anlegget og aktivitetene skal formålet, hensikten og hovedtrekk ved den del av anleggets produksjon og aktivitet som utgjør risiko for storulykker, fremkomme. Beskrivelsen bør inneholde opplysninger om produksjonen, kritiske kjemiske reaksjoner, lagre, lasting, lossing og transport (også i rør) av farlige kjemikalier, utslipp og gjenbruk/gjenvinning/deponering av avfall.

Ytterligere detaljer om sikkerhetskritiske deler av anlegget/prosessen kan være nødvendig, som for eksempel flytskjemaer, beholdninger og nøkkeldimensjoner på tanker og rør, typiske prosessforhold (temperatur/trykk/konsentrasjon, normal og maksimum gjennomstrømning, forbruk av reaktanter, tilvirkning av mellomprodukter, ferdigprodukter og biprodukter), gjennomsnittlig eller typisk mengde som normalt kan forekomme, oppbevart eller i prosessen, i hvilken form biprodukter og ferdigvare forekommer samt overordnet beskrivelse av prosessikringssystem (instrumentering, kontroll/varsling og øvrige sikkerhetssystemer).

Til nr. 3.2

Sikkerhetsdatablad eller en annen beskrivelse av de farlige kjemikaliene skal vedlegges sikkerhetsrapporten. Hvis en alternativ beskrivelse velges, skal denne minst omfatte de opplysninger som finnes i sikkerhetsdatabladet.

Det må oppgis i sikkerhetsrapporten aktuelle opplysninger om typer og mengder farlige kjemikalier som forekommer i virksomheten og som kan forårsake eller bidra til en storulykke. De farlige kjemikaliene kan være råstoff, halvfabrikata, mellomprodukter, hjelpestoffer, stoffblandinger, ferdigvare, biprodukter, avfall samt produkter som oppstår utilsiktet grunnet tapt kontroll med kjemiske prosesser. IUPAC står for International Union of Pure and Applied Chemistry. Navn på kjemiske forbindelser gitt etter IUPAC-nomenklaturet er bygd opp på en strukturert måte etter den kjemiske oppbyggingen av stoffet.

CAS-nummer står for Chemical Abstracts Service Registry Number. Dette er et spesifikt nummer som identifiserer et bestemt kjemikalie uavhengig av hvilke navn som brukes på kjemikaliet.

Virksomheten skal oppgi den maksimale mengde i tonn av kjemikalier som kan forekomme i virksomheten. Merk at det er maksimal kapasitet som skal oppgis, det er uten betydning om virksomheten faktisk utnytter eller vil utnytte hele volumet. Tabellen nedenfor er en god måte å presentere de farlige kjemikaliene i virksomheten på:

Stoffnavn eller gruppe stoffer CAS nummer	Fareklasse	Faresetning (H-setning)	Fysisk tilstand, karakteristika	Lagringsmåte	Maks. mengde som kan lagres (tonn)	Summeringsregel iht vedlegg 1, merknad 4 for vurdering av §6	Summeringsregel iht vedlegg 1, merknad 4 for vurdering av §9
Kadmium-cyanid 542-83-6	Akutt giftig kategori 1 Akutt giftig kategori 2 Akutt giftig kategori 2 Kreftfremkallende kategori 2 STOT RE 2 Farlig for vannmiljøet akutt kategori 1 Farlig for vannmiljøet kronisk kategori 1	H310 H300 H330 H351 H373 H400 H410	Væske	Tank	20,0	4,0	1,0

Til nr. 4 Identifikasjon og analyse av risiko for storulykke:

Til nr. 4.1

Kilder til storulykker vil være utgangspunkt for scenarioer, og kan for eksempel være tanker med farlige kjemikalier, prosessanlegg, laste- og losseoperasjoner, intern transport av kjemikalier i rør eller på vei, avfallshåndtering osv.

Til nr. 4.2

Et scenario beskriver en uønsket hendelse, eller en sekvens av slike hendelser som gir utslipp/lekkasjer eller tap av fysisk integritet og de umiddelbare eller forsinkede konsekvenser av denne hendelsen. Hvert scenario må beskrives detaljert med type og mengde kjemikalie, hvor i virksomheten hendelsen skjer, utløsende årsak, hvilke barrierer som har sviktet, hendelsesforløp og mulige konsekvenser. Årsak til scenarioene kan være både interne/eksterne uhell og villedede handlinger/skadeverk. Beskrivelse av scenarioer relatert til villedede handlinger/skadeverk kan utelates fra sikkerhetsrapporten av sikringshensyn, men det er viktig at virksomheten har gjort analyser av dette og at det bekrefte i rapporten at slike vurderinger er gjort. Scenarioene skal beskrive eventuelle påvirkninger fra andre virksomheter, infrastruktur, naturhendelser og lignende og de konsekvenser en storulykke i virksomheten kan ha på disse.

Til nr. 4.3

Vurdering av sannsynlighet er en viktig del av risikovurderingen og skal beskrives i sikkerhetsrapporten for hvert enkelt storulykkesenario. Scenarioer med lav sannsynlighet beskrives også.

Til nr. 4.4

Vurdering av konsekvenser for mennesker, miljø og materielle verdier er viktig i den generelle risikovurderingsprosessen og sikkerhetsrapporten bør oppsummere og dokumentere konklusjonen fra dette. I en sikkerhetsrapport vil konsekvensvurderingene være spesielt viktige for to forhold:

- De utgjør en viktig del av den systematiske risikovurderingen som tar sikte på å identifisere og opprette tekniske/organisatoriske tiltak for å redusere sannsynligheten for storulykker og begrense konsekvensene av disse, eller evaluere effektiviteten av de tiltak som iverksettes.
- De gir viktig informasjon til beslutningsprosesser innen eksterne beredskapsplanlegging og arealplanlegging rundt anlegg. Det er derfor spesielt viktig at resultatene presenteres i form av kart, bilder og beskrivelser.

Til nr. 4.5

Virksomheten må vurdere hendelser som er relevante for virksomheten, enten dette har skjedd i egen virksomhet eller i andre tilsvarende virksomheter både nasjonalt og internasjonalt. Det er viktig å følge med på hva som skjer i lignende virksomheter og bransjer for å trekke lærdom av dette for egen virksomhet. Kilder til informasjon kan være bransjeorganisasjoner og internasjonale uhellsdatabaser, se for eksempel: <https://emars.jrc.ec.europa.eu/>

Til nr. 5 Forebyggende tiltak og nr. 6 Konsekvensreducerende tiltak:

En barriere er en funksjon eller et tiltak som er planlagt, etablert og vedlikeholdt for å bryte et uønsket hendelsesforløp som kan medføre en ulykke. Etablering av barrierer skal være basert på en vurdering av ulykkesrisikoen. Eksempler på barrierer kan være alarmsystemer, overflyllingsalarm/-vern, nivåalarm, temperaturfølere, overvåkingssystem, automatisk avstengningssystem, rør i rør, væskefølere, gassdetektorer, gode driftsrutiner, oppsamlingsbasseng, dobbeltvegger/dobbeltbunn i tank, god kompetanse hos personellet, vernerutiner, god konstruksjon av anlegget, brannvern osv.

Til nr. 6.2

Virksomheten skal gi en beskrivelse av beredskapen. Dette er nærmere beskrevet i § 11 og i vedlegg IV. Det er ikke krav om å sende inn beredskapsplanen.

Til nr. 6.2.1

Ingen utfyllende kommentarer.

Til nr. 6.2.2

Virksomheten skal gi en beskrivelse av varslingen til de personene i virksomheten som kan bli berørt av eller som skal gjøre en innsats ved fare for eller inntrådt storulykke. Annet personell i virksomheten må også informeres, selv om de ikke blir direkte involvert i ulykken eller innsatsen mot denne.

Til nr. 6.2.3 og nr. 6.2.4

Rapporten må inneholde en beskrivelse av relevante personell- og materiellressurser som kan mobiliseres i tilfelle en storulykke, både internt og eksternt. Beskrivelsen bør blant annet omfatte:

- hvordan eksterne beredskapsressurser som brannvesen og IUA blir varslet, og koordineringen med interne ressurser
- avtaler med nabovirksomheter om gjensidig hjelp
- en oppstilling av ressurser som er tilgjengelige på anlegget eller som kan tilkalles etter avtale.

VEDLEGG III

KRAV TIL STORULYKKEVIRKSOMHETENS STYRINGSSYSTEM OG ORGANISERING FOR Å FOREBYGGE OG BEGRENSE STORULYKKER

Den ansvarlige for virksomheten skal etablere et styringssystem som skal være tilpasset virksomhetens identifiserte risiko for storulykker, organisasjonens kompleksitet og virksomhetens aktiviteter. Det skal omfatte organisasjonsstruktur, ansvarsforhold, prosedyrer, praksis, prosesser og ressurser for å etablere, gjennomføre og vedlikeholde strategien for forebygging og begrensning av storulykker, jf. § 7.

Virksomhetens styringssystem skal omfatte:

1. Organisasjon og personell:

- 1.1 oversikt over organisasjonen, oppgaver og ansvarsområder for det personellet – både egne ansatte, innleide og underleverandører – som skal forebygge og begrense storulykker på alle nivåer i organisasjonen,
- 1.2 identifikasjon av dette personellets opplæringsbehov og gjennomføring av nødvendig opplæring,
- 1.3 tiltak for å øke bevisstheten om betydningen av kontinuerlige forbedringer, og
- 1.4 hvordan personellet involveres i nr. 1.1 til 1.3 ovenfor.

2. Identifikasjon og vurdering av risiko for storulykke: prosedyre for å identifisere, vurdere sannsynlighet for og konsekvens av mulige storulykker ved normal og unormal drift. Prosedyren skal beskrive planlegging, gjennomføring og hvordan resultatene fra risikovurderingene brukes i storulykkearbeidet.

3. Driftskontroll: prosedyrer og instruksjoner for sikker drift, herunder tilstandskontroll og vedlikehold av anlegg, prosesser og utstyr samt håndtering av alarmer og midlertidig driftsstans.

Det skal tas hensyn til beste praksis for å:

- 3.1 overvåke og kontrollere driften og anleggets tilstand for å unngå systemsvikt,
- 3.2 håndtere risiko forbundet med økende alder på utstyret i virksomheten,
- 3.3 forebygge og redusere korrosjon, og
- 3.4 iverksette egnede oppfølgingstiltak og eventuelle nødvendige mottiltak.

4. Styring av endringer: prosedyrer og instruksjoner for å planlegge, gjennomføre og dokumentere alle typer endringer i storulykkevirksomheten, både endringer i organisasjon og bemanning, eksisterende anlegg og prosesser, og utforming av nye anlegg og prosesser.

5. Beredskapsplanlegging: prosedyrer og instruksjoner for å redusere konsekvensene av mulige storulykker, og for å utarbeide, vedlikeholde, øve og teste beredskapsplanen for å møte slike hendelser.

6. Evaluering: jevnlig tilsyn med iverksetting og bruk av styringssystemets krav, målsetninger, prosedyrer og instruksjoner samt strategi for å forebygge og begrense storulykker. Evalueringen skal inkludere rutiner for å iverksette korrigerende tiltak ved avdekking av avvik. Prosedyrer og instruksjoner skal omfatte virksomhetens system for:

- 6.1 intern og ekstern rapportering av storulykker eller nestenulykker, og
- 6.2 gransking og oppfølging av hendelser, også med bakgrunn i erfaringer fra tidligere hendelser.

7. Ledelsens gjennomgåelse: systematisk overvåking av styringssystemet og strategi for å forebygge og begrense storulykker for å sikre at disse er egnet og fungerer som forutsatt og at de oppdateres ved behov. Ledelsens gjennomgåelse, med analyser og vurdering av tiltak, skal dokumenteres.

**TIL VEDLEGG III
KRAV TIL STORULYKKEVIRKSOMHETENS STYRINGSSYSTEM OG
ORGANISERING FOR Å FOREBYGGE OG BEGRENSE STORULYKKER****Generelt:**

Det systematiske arbeidet etter denne forskriften bør baseres på en styringsløype som omfatter:

- etablering av en målsetting for å forebygge og begrense storulykker
- utarbeiding av en strategi for å oppnå målene
- etablering av rutiner for å gjennomføre aktivitetene som er beskrevet i strategien
- gjennomføring av aktivitetene
- kontroll av resultatet av aktivitetene mot strategien og målene
- vurdering og iverksettelse av eventuelle korrigerende tiltak.

For virksomheter som i henhold til internkontrollforskriften eller styringsforskriften har etablert et velfungerende og systematisk HMS-arbeid, vil en stor del av de tiltak som er nødvendig for å etablere et styringssystem for å forebygge og begrense storulykker allerede være ivaretatt. Vær oppmerksom på at detaljeringsgraden og ordlyden på kravene kan variere noe mellom storulykeforskriften og internkontrollforskriften/ styringsforskriften, men at prinsippene er de samme.

Til første ledd:

Ingen utfyllende kommentarer

Til andre ledd:

Veiledningen til de enkelte underpunktene nedenfor er ikke å betrakte som en uttømmende oversikt.

Til nr. 1. Organisasjon og personell

- Styringssystemet må klargjøre roller, ansvar og myndighet for aktiviteter som inngår i det systematiske HMS-arbeidet. Dette gjelder blant annet ansvar for å utvikle og iverksette HMS-arbeidet
- kartlegge og vurdere risiko og iverksette tiltak i samsvar med virksomhetens overordnede mål
- identifisere og registrere mangler/avvik og følge opp med korrigerende og forbedrende tiltak
- håndtere nød- og ulykkesituasjoner
- identifisere opplæringsbehov, gjennomføre opplæring og evaluere effekten av denne
- evaluere og vurdere styringssystemet og rapportere til ledelsen.

Virksomheten bør sørge for at de ansatte og eventuelt innleid personell og underleverandører er engasjert, både i forbindelse med å utarbeide styringssystemet og gjennomføring av det. Virksomheten bør etablere og iverksette rutiner som sikrer at opplæringsbehov blir kartlagt, gjennomført og vurdert regelmessig. Virksomheten må forsikre seg om at rutiner for å gjennomføre opplæring omfatter både drifts- og beredskapspersonell. Videre må virksomheten sørge for at innleide og underleverandører får den nødvendige informasjon og opplæring. Det er viktig både for å gjøre dem oppmerksom på relevante farer, og for å sikre at de etterlever virksomhetens rutiner.

Til nr. 2. Identifikasjon og vurdering av risiko for storulykker

Virksomheten må etablere og iverksette prosedyrer for systematisk å identifisere og vurdere risiko som måtte oppstå som et resultat av aktivitetene, samt fra kjemikalier og materialer som håndteres eller produseres i forbindelse med dem. Det bør også foreligge prosedyrer for vurdering og gjennomføring av tiltak for å forebygge hendelser og for å begrense konsekvensene av dem.

Virksomheten velger selv metode for risikovurdering tilpasset sine aktiviteter og risikoer. NS 5814-2008 Krav til risikovurderinger kan for eksempel benyttes.

Det bør også tas hensyn til erfaring fra drift, tidligere tilløp, hendelser og ulykker både i virksomheten og tilsvarende virksomheter, og fra tidligere gjennomganger og egenkontroll.

Merk at risikoanalysene som gjennomføres bør gi virksomheten grunnlag for å gi en presentasjon av scenarioene for storulykke som beskrevet i vedlegg II nr. 4 og veiledningen til denne.

Til nr. 3. Driftskontroll

Prosedylene bør omfatte:

- utprøving, testing og oppstart
- alle faser av normal drift inkludert daglig vedlikehold og inspeksjon
- oppdagelse av, og respons på avvik fra normale driftsforhold
- planlagt eller akutt periodisk driftsstans
- midlertidige eller spesielle operasjoner, inkludert planlagt vedlikehold
- nødoperasjoner
- nedstengning, nøytralisering og avvikling.

Sikker arbeidspraksis bør defineres for alle aktiviteter som er relevante for driftssikkerheten.

Til nr. 4. Styring av endringer

Prosedylene bør omfatte:

- definisjon av hva som utgjør en endring
- hvem som godkjenner endringen
- identifikasjon og eventuell analyse av mulige konsekvenser i forbindelse med endringen
- vurdering og iverksetting av nødvendige tiltak, inkludert informasjon og opplæringsbehov, samt nødvendige endringer i prosedyrer
- styring av gjennomføringen av endringen
- etablering og iverksetting av tilpassede kontrollprosedyrer etter endring, samt korrigerende mekanismer og etterfølgende overvåkning.

Til nr. 5. Beredskapsplanlegging

Beredskapen bør være basert på en analyse av relevante storulykkescenarier og det bør etableres rutiner som sikrer at erfaringer etter storulykker, tilløp til storulykker og øvelser inkluderes i beredskapsplanen etter behov, se § 11 og vedlegg IV. Ved endringer i beredskapsplaner bør opplæring vurderes på nytt. Styringssystemet bør ivareta at felles opplæring med eksterne nød- og beredskapsetater vurderes i tilfeller der det stilles store krav til samordning av innsatsen ved en storulykke.

Til nr. 6. Evaluering

Kravet innebærer at det skal utføres aktiviteter for å evaluere om styringssystemet fungerer etter hensikten. Slike aktiviteter kan for eksempel være: avviksbehandling, inspeksjoner og internrevisjoner.

Til nr. 7. Ledelsens gjennomgåelse

Ledelsens gjennomgåelse bør sikre at prosessene og prosedyrene som er etablert, er egnet for formålet, blir utført som beskrevet, og at resultatene er i samsvar med de mål som er satt. Denne gjennomgåelsen kommer i tillegg til det jevnlige tilsynet som gjøres. Som en del av gjennomgåelsen, bør øverste ledelse jevnlig vurdere om styringssystemet er hensiktsmessig for å oppfylle virksomhetens strategi og målsettinger. Dette bør også omfatte en vurdering av om de overordnede målene bør endres.

Tilsyn som gjennomføres av eller på vegne av tilsynsmyndighetene, erstatter ikke virksomhetens eget ansvar for å sikre at nødvendig overvåkning og gjennomgåelse av styringssystemet gjennomføres.

**Direktoratet for
samfunnssikkerhet
og beredskap**

Rambergveien 9
3115 Tønsberg

Telefon 33 41 25 00
Faks 33 31 06 60

postmottak@dsb.no
www.dsb.no

ISBN 978-82-7768-362-1 (PDF)
HR 2306
Juni 2016

 /DSBNorge

 @dsb_no

 dsb_norge

 dsbnorge